

HAI BÀI “NGỌC TRẦN QUYỀN” TRONG DI SẢN VÕ TA Ở HỘI AN

Trần Xuân Mẫn

Một bộ phận di sản văn hoá phi vật thể của Võ Ta (*ngày nay được Liên đoàn Võ thuật cổ truyền Việt Nam gọi là Võ cổ truyền Việt Nam*) có vai trò chủ đạo trong việc lưu truyền, có tầm năng rất lớn trong việc khai thác và có khả năng biểu thị rõ nhất giá trị về thực hành tự vệ chiến đấu, rèn luyện thân thể, kéo dài tuổi thọ cho con người chính là hàng trăm bài võ bao gồm các bài tập tay không và bài tập có binh khí.

Do nhiều yếu tố khách quan, trong đó rõ nhất là hoàn cảnh chiến tranh kéo dài và xã hội đặc thù ở nhiều thời kỳ, Võ Ta không được phép tập luyện và truyền bá vì lý do này hoặc lý do khác, vô số bài bản Võ Ta đã bị mai một, tam sao thất bản và một số không nhỏ đã bị thất truyền.

Trong hoàn cảnh đó, Ngọc Trần Quyền (*bài quyền "Chén ngọc"*) là một trong những bài danh quyền của Võ Ta cũng không thể tránh được sự xâm hại của những yếu tố khách quan như đã trình bày ở trên. Đó chính là lý do để giải thích tại sao ngày nay có nhiều bài Ngọc Trần Quyền khác nhau khá nhiều về động tác cũng như có nhiều bài thiệu Ngọc Trần Quyền chênh lệch nhau rất lớn về số lượng câu, từ. Có một điều may mắn tạo thuận lợi cho việc nghiên cứu, đối chiếu là những bài thiệu Ngọc Trần Quyền còn lưu truyền đến ngày nay đều có ý nghĩa sáng rõ, hầu như không có một từ ngữ nào khó hiểu.

Điều này cho phép người ta tin tưởng vào mức độ chuẩn xác của các bài thiệu Ngọc Trần Quyền còn lưu giữ được. Vấn đề còn lại chỉ là tìm ra bài Ngọc Trần Quyền ít "thất bản" nhất về thiệu văn vì bài nào ít thất bản nhất về thiệu văn cũng đồng nghĩa với bài ấy ít thất bản nhất về động tác. Qua một số tài liệu đáng tin cậy của một số dòng võ có gốc gác trên những vùng, miền có điều kiện truyền thừa võ nghệ liên tục, kể cả trong những thời kỳ Võ Ta bị cấm truyền bá, có thể khẳng định rằng: "*Bài Ngọc Trần Quyền nào ít thất bản nhất hoặc không thất bản đáng kể đều có số lượng động tác rất nhiều và bài thiệu khá dài so với động tác và bài thiệu của những bài Ngọc Trần Quyền khác*".

Trong quá trình sưu tầm nhiều năm từ năm 1994 đến 2008, tôi bắt gặp một số bài thiệu Ngọc Trần Quyền rất dài, bài dài nhất có đến 27 câu, 139 từ. Đó là những bài Ngọc Trần Quyền của Bình Định, Khánh Hoà và hai bài Ngọc Trần Quyền lưu truyền đã lâu đời trên đất Hội An. Những bài Ngọc Trần Quyền này có lời thiệu gần như giống nhau hoàn toàn. Một vài từ khác nhau chỉ là do trại âm của giọng nói giữa những địa phương khác nhau, ví dụ "toạ" với "tạ", "sát thanh long" với "thác thanh long", "triển dục" với "chuyển giục" hoặc do nhầm lẫn bởi những từ có âm gần giống nhau như luyện "điệp" với luyện "diệp", phục

"phạt" với phục "hạc", bạch xà "loang" lộ với bạch xà "lãng" lộ...

Trong phạm vi bài báo này, tôi xin giới thiệu hai bài Ngọc Trần Quyền đã lưu truyền lâu đời trên đất Hội An. Bài thứ nhất do cố võ sư Trương Chương (*người sáng lập võ đường Kỳ Sơn tại 51/2 Phan Châu Trinh, phường Minh An*) lưu truyền và bài thứ hai do cố võ sư Nguyễn Khê (*người sáng lập võ đường Ngũ Phụng Sơn tại 32/5 Cửa Đại, phường Sơn Phong*) lưu truyền¹.

Mặc dù hai bài quyền này có nhiều động tác khác nhau nhưng đặc trưng kỹ thuật của các đòn thế công - thủ và bài thiệu thì hoàn toàn giống nhau.

Về đặc điểm kỹ thuật đòn thế của bài quyền, sự tương tác hỗ trợ giữa tay này với tay kia, giữa tay với chân, giữa bộ bông của tay với bộ pháp của chân, và quy nạp về sự tổng hoà của thân pháp là một sự phối hợp chắc chắn, đồng bộ, hợp lý đến mức hầu như không thể tìm thấy một sơ hở. Những đòn tay công - thủ, những bộ bông đặc thù, những đòn chân tấn công cũng như các phép căn bản luyện tấn pháp, thân pháp (*hợp, lặn tránh né*) của Võ Ta đều theo quy tắc truyền thống từ đầu đến cuối bài quyền. Đặc điểm của các "pháp" như thế biểu hiện rất rõ đặc trưng Võ Ta, và đó cũng chính là cơ sở để xác

định hai bài Ngọc Trần Quyền lưu truyền lâu đời ở Hội An là "cổ bản" của võ cổ truyền dân tộc.

Do bài quyền rất dài với 120 động tác kép tương đương với 200 động tác đơn, bộ pháp di chuyển trên diện tích đất rộng và thân pháp thay đổi nhiều cấp độ thấp, cao khác nhau, cả hai bài Ngọc Trần Quyền đều chủ luyện sức chịu đựng kéo dài trong chiến đấu, sức dẻo dai của thân thể và sức bền bỉ của gân cốt cho người tập. Ngày xưa ở Hội An, thầy Chương và thầy Khê đều cho võ sinh mới nhập môn tập Ngọc Trần Quyền ngay sau khi tập một số những bộ "mạ" là những bài tập rèn luyện cứng chắc tay chân. Các thầy giải thích rằng hằng ngày chỉ tập một bài Ngọc Trần Quyền đến nơi đến chốn là đã đạt được nhiều mục tiêu rèn luyện: Thân thể dẻo dai, sức khoẻ bền bỉ, tay chân mạnh mẽ, giữ thân kín đáo, công - thủ linh hoạt. Tập Ngọc Trần Quyền không phải chỉ để tự vệ chiến đấu mà còn để có thân thể tráng kiện, ý chí mạnh mẽ nên không phải lâu lâu mới tập mà cần rèn luyện Ngọc Trần Quyền thường xuyên là do vậy.

¹ Cả hai bài này tôi đều được học trực tiếp với hai thầy Nguyễn Khê và Trương Chương. Học với thầy Nguyễn Khê vào năm 1966 và với thầy Trương Chương vào năm 1971.

Bài thiệu và phân dịch nghĩa:

Bái Tổ:

1. Ngọc trấn (*chén ngọc*)
2. Ngân đài (*đế bạc*)
3. Tả, hữu tấn khai (*mở đường tiến qua hướng trái rồi hướng phải*)
4. Hồi thập tự (*trở về theo hướng chữ thập*)
5. Thôi thủ bình đầu (*lui về đứng bằng ngang*)
6. Luyện điệp liên ba (*buồm lượn hoa sen*)
7. Đả, sát túc tọa hồi mai phục (*tấn công rồi trở về ngồi mai phục*)
8. Tấn đả tam chiến (*tiến đánh ba lần*)
9. Thôi thủ nhị linh (*lui về phòng thủ hai lần*)
10. Hoàn tả, tọa (*vòng qua trái, ngồi xuống*)
11. Bạch xà loang lộ (*rắn trắng qua đường*)
12. Sát thanh long biên giang, phụ tử tương tùy (*dựa thế hổ tương giết rồng xanh bên sông*)
13. Hoàn hữu, tọa (*vòng qua phải, ngồi xuống*)
14. Bạch xà loang lộ (*rắn trắng qua đường*)
15. Sát thanh long biên giang, phụ tử tương tùy (*dựa thế hổ tương giết rồng xanh bên sông*)
16. Hồi phát địa hổ, song phi chuyển giật (*hổ lui về ngồi, chân bay, chỏ giật*)

17. Hạ bàn lôi đoản đả (*hạ thấp tung đòn*)

18. Hồi tiêu tọa khai cung (*lui về ngồi, giương cung*)

19. Huỳnh long quyền địa, tấn đả song quyền (*rồng vàng lượn xuống đất, tiến đánh hai tay*)

20. Hoàn tả, phục phạt khai linh (*vòng trái chém xuống*)

21. Trục tiền quyền địa, tấn đả song quyền (*lượn xuống đất hướng trước, tiến đánh hai tay*)

22. Hoàn hữu, phục phạt khai linh (*vòng phải chém xuống*)

23. Trục tiền quyền địa, tấn đả song quyền (*lượn xuống đất hướng trước, tiến đánh hai tay*)

24. Hồi hậu đả thập tự (*lui về sau tung đòn theo hướng chữ thập*)

25. Diện túy, tẩu mã giương tiên (*mặt say, bỏ chạy đưa cao roi*)

26. Hồi nhị bộ (*lui về hai bước*)

27. Bái Tổ lập như tiên (*bái Tổ như lúc đầu*).

Điều đáng lưu ý là cả hai bài Ngọc Trấn Quyền được lưu truyền lâu đời ở Hội An đều còn giữ nguyên vẹn kỹ thuật đòn thế đặc trưng “*Thủ bất ly thân, túc bất ly địa*” của Võ Ta về “*thảo*”; còn đủ 27 câu, 139 từ về “*thiệu*” và được truyền dạy theo phương pháp đặc thù cổ truyền là “*Roi liên, quyền tiếp*”, buộc võ sinh luyện bài quyền phải tung đòn liên hoàn từ đầu đến kết thúc bài, không được dừng nghỉ từng đoạn như lối tập cải đổi hiện nay ♦